

інтелектуальному і фізичному розвитку, у них спостерігаються порушення роботи функцій внутрішніх органів, психічні відхилення, у дівчат – порушення менструального циклу і безпліддя, а у чоловіків – імпотенція. Крім цього, вони ризикують інфікуватися самі й заразити інших туберкульозом, гепатитом С, ВІЛ, венеричними та іншими небезпечними інфекційними хворобами.

Більшість опитаних учнів та студентів повідомили, що вони відносно легко можуть дістати наркотики у торговців на дискотеці, у барі, на вулиці. Наркотики залишаються доступними й поширеними серед різних верств населення і особливо – серед молоді [3].

При виявленні підліткової наркоманії або обгрунтованій підозрі, необхідно негайно звертатися до нарколога в наркологічну клініку для проходження діагностики та лікування.

Тому й боротьба з цією небезпекою повинна починатися теж із молодшого віку – щоб не упустити час і запобігти зростанню захворюваності.

Література:

1. Валецька Р. О. Основи валеології. Підручник. Луцьк: Волинська книга, 2007.
2. Підліткова наркоманія – причини, ознаки і наслідки. URL: <https://medlux.net.ua/> (Дата звернення: 21.04.2021)
3. Підліткова наркоманія: причини, ознаки та наслідки. URL: <https://np.pl.ua/> (Дата звернення: 20.04.2021)
4. Причини вживання підлітками наркотичних речовин. URL: <http://model.poltava.ua/> (Дата звернення: 21.04.2021)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА КОРЕКЦІЇ ВІКТИМНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Плескачова Владислава Сергіївна
магістрант факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ;
a.sagdianna@gmail.com

Віктимна поведінка – це відхилення від норм соціальної поведінки, яке проявляється у несвідомому, обумовленому дизонтогенетичними та віковими особливостями, здійсненні певних дій або бездіяльності, які сприяють тому, що підліток опиняється в ролі жертви конфлікту, булінгу, складної життєвої ситуації тощо [1, с. 34].

Передумовою формування віктимності виступає наявність неусвідомлюваного внутрішньо-особистісного конфлікту, з яким особистість не в змозі впоратися. На психофізіологічному рівні підлітки можуть переживати дискомфорт від: незавершеності повного фізичного розвитку за всіма параметрами; відчуття своєї фізичної непривабливості; нестійкості емоційної сфери; особливостей вищої нервової діяльності; високого рівня ситуативної і особистісної тривожності.

Узагальнення наукових доробок уможлиблюють розгляд та систематизацію об'єктивних та суб'єктивних психолого-педагогічних чинників, що упереджують прояв підлітками віктимної поведінки.

Так, до найбільш важливих об'єктивних чинників можна віднести: соціальну, правову, психологічну підтримку (підтримка сім'ї, позитивне спілкування у сім'ї, спілкування з іншими дорослими, сприятливий мікроклімат у школі, участь батьків в учбовому процесі); делегування повноважень (можливість реалізації соціальної активності підлітків, докладання

зусиль до спільних справ та ініціювання власних); обмеження та очікування (розумні та необхідні обмеження у школі та сім'ї); творче використання часу (залучення у діяльність творчих об'єднань різного спрямування).

До суб'єктивних чинників, що обмежують прояв віктимної поведінки підлітків, Н.С. Сушик відносить: примус до навчання (прив'язаність до школи, мотивація досягнення), активна участь в процесі учіння; виконання домашніх завдань, читання для задоволення), гуманістичні цінності (оптимізм, надія, вдячність, доброзичливість, відкритість досвіду, відповідальність, рівність та соціальна справедливість), соціальне та правове виховання (здатність протистояти негативному тиску однолітків та вміння уникати негативні ситуації, досвід вирішення конфліктів мирним шляхом, а також правові знання та правова поведінка законослухняного громадянина), позитивне сприйняття себе та життєздатність (володіння собою, впевненість у собі, позитивне бачення власного майбутнього та життєздатність особистості) [1, с. 33].

Також, варто зазначити запропоновану В.В. Папушою модель та програми тренінгу, сутність якої полягає в інтеграції психоаналітичного, біхевіорального та екзистенційно-гуманістичного, що визначають: принципи (орієнтації на самопізнання та саморозвиток особистості; послідовності; наступності; комплексності; довго тривалості; індивідуальної специфічності, моделювання життєвих ситуацій, які вимагали проявів усвідомлених та відповідальних дій та активності учасників); і психологічні умови (створення середовища емоційного комфорту, довіри між учасниками, умов психологічної безпеки, забезпечення рефлексії вправ, занять, програми) її реалізації [2, с. 33].

Запобігання віктимізації може сприяти система тренінгових програм для самих підлітків, розширення знань вчителів та батьків щодо мотивів та динаміки розвитку віктимності та її наслідків, впровадження в роботу шкільної психологічної служби програми попередження віктимної поведінки учнів підліткового віку [2, с. 112].

Таким чином, основним змістом психолого-педагогічної корекції та запобігання віктимізації є допомога підлітку в усвідомленні внутрішніх протиріч цілісної психіки (в єдності свідомої та несвідомої сфер), які мають індивідуально-неповторне вираження в конкретній поведінці, в зниженні емоційної напруги, агресивності, тривожності, формуванні позитивного самоствавлення за допомогою спільного (психолог-підліток) пошуку шляхів вирішення особистісних проблем або можливостей зміни ставлення до них, активізацію ресурсних можливостей саморозвитку особистості, нейтралізацію зовнішніх негативних впливів та негативних проявів у поведінці.

Список використаних джерел

1. Сушик Н.С. Соціально-педагогічна профілактика віктимної поведінки підлітків: теоретичний аспект. Нова педагогічна думка. № 1 (85). 2016. С. 39.
2. Папуша В.В. Психолого-педагогічні чинники запобігання віктимній поведінці підлітків. Дис. канд. псих. наук. 19.00.07. Київ, 2018. С. 133.

Примітка: науковий керівний – Стояцька Ганна Михайлівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін та психології поліцейської діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ